

I. ĐỌC HIỂU (6,0 điểm)

Đọc văn bản:

Lời con đường quê

Tế Hanh^(*)

(1) Tôi, con đường nhỏ chạy lang thang
Kéo nỗi buồn không dạo khắp làng,
Đến cuối thôn kia hơi cỏ vương,
Hương đồng quện rũ hát lên vang.	(4) Tôi đã từng đau với nắng hè:
Da tôi rạn nứt bởi khô se,
Đã từng điêu đứng khi mưa lụt:
Tôi lở, thân tôi rã bốn bề.
(2) Từ đây mình tôi cỏ mọc đầy,
Dọc lòng hoa dại ngát hương lay.
Tôi ôm đám lúa, quanh nương sắn,
Bao cái ao rêu nước đục lay...	(5) San sẻ cùng người nỗi ám no
Khi mùa màng được, nỗi buồn lo
Khi mùa màng mất, tôi ngây cả
Với những tình quê buổi hẹn hò.
(3) Những buổi mai tươi nắng chói xa
Hồn tôi lóng lánh ánh dương sa,
Những chiều êm ả tôi thư thái
Như kẻ nông phu trở lại nhà.	(6) Và thế đời tôi hết cái buồn
Trong làng. Cực khổ đắm say luôn,
Tôi trâu tẻ tái trong da thịt
Hương đất, hương đồng chẳng ngớt tuôn.

(Trích *Thi nhân Việt Nam*, Hoài Thanh - Hoài Chân, tái bản, NXB Văn học, 2021, tr.154)

(*) Tế Hanh (1921 – 2009) tên khai sinh là Trần Tế Hanh, ở làng Đông Yên, phủ Bình Sơn (Quảng Ngãi). Ông là một trong những nhà thơ thành công trong cả phong trào Thơ mới và sau cách mạng tháng Tám với những bài thơ tinh tế và giàu cảm xúc về tình yêu quê hương đất nước. Bài thơ *Lời con đường quê* được in trong *Nghẹn ngào*.

Thực hiện các yêu cầu sau:

Câu 1 (1,0 điểm). Xác định thể thơ và chủ thể trữ tình của văn bản trên.

Câu 2 (1,0 điểm). Chỉ ra các từ ngữ, hình ảnh thể hiện kí ức tuổi thơ của tác giả có trong khổ thơ thứ hai.

Câu 3 (1,0 điểm). Chỉ ra và nêu hiệu quả của biện pháp tu từ có trong các dòng thơ sau: “*Những chiều êm ả tôi thư thái/Như kẻ nông phu trở lại nhà.*”

Câu 4 (1,0 điểm). Trong bài thơ tác giả bộc lộ tình cảm, cảm xúc gì với quê hương?

Câu 5 (2,0 điểm). Kỉ niệm tuổi thơ của tác giả đã gợi cho anh/chị cảm nhận gì về quê hương của mình? (Trình bày bằng một đoạn văn khoảng 7 đến 10 dòng)

II. VIẾT (4,0 điểm)

Anh/Chị hãy viết bài văn nghị luận phân tích, đánh giá chủ đề và những nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật trong bài thơ *Lời con đường quê* của Tế Hanh.

...HẾT...

Họ và tên thí sinh:..... Số báo danh:.....

Thí sinh không sử dụng tài liệu. Giám thị coi thi không giải thích gì thêm.

MÃ ĐỀ: 102

I. ĐỌC HIỂU (6,0 điểm)

Đọc văn bản:

Ngồi buồn nhớ mẹ ta xưa

(1) *Bàn thân hương huệ thơm đêm
khói nhang vẽ nẻo đường lên niết bàn
chân nhang lấm láp tro tàn
xăm xăm bóng mẹ trần gian thuở nào*

(2) *Mẹ ta không có yếm đào
nón mê thay nón quai thao đội đầu
rối ren tay bí tay bầu
váy nhuộm bùn áo nhuộm nâu bốn mùa*

(3) *Cái cò... sung çat... đào chua...
câu ca mẹ hát gió đưa về trời
ta đi trọn kiếp con người
cũng không đi hết mấy lời mẹ ru*

(4) *Bao giờ cho tới mùa thu
trái hồng trái bưởi đánh đu giữa rằm
bao giờ cho tới tháng năm
mẹ ra trái chiếu ta nằm đếm sao*

(5) *Ngân hà chảy ngược lên cao
quạt mo vỗ khúc nghêu ngao thẳng Bờm
bờ ao đom đóm chấp chờn
trong leo lẻo những vui buồn xa xôi*

(6) *Mẹ ru cái lẽ ở đời
sữa nuôi phần xác hát nuôi phần hồn
bà ru mẹ mẹ ru con
liệu mai sau các con còn nhớ chăng*

(7) *Nhìn về quê mẹ xa xăm
lòng ta - chỗ ướt mẹ nằm đêm mưa
ngồi buồn nhớ mẹ ta xưa
miệng nhai cơm búm lưỡi lùa cá xương*

(Trích Nguyễn Duy^(*), *Mẹ và Em*, NXB Thanh Hóa, 1987)

(*) Nguyễn Duy tên khai sinh là Nguyễn Duy Nhuận, sinh năm 1948, quê ở làng Quảng Xá, nay là phường Đông Vệ - Thanh Hóa. Nguyễn Duy làm thơ từ rất sớm, từ khi học cấp ba. Thơ ông giàu triết lí, thiên về chiều sâu nội tâm. Bài thơ *Ngồi buồn nhớ mẹ ta xưa* là một dòng hồi ức đẹp về người mẹ.

Thực hiện các yêu cầu sau:

Câu 1 (1,0 điểm). Xác định thể thơ và chủ thể trữ tình của văn bản trên.

Câu 2 (1,0 điểm). Hình ảnh người mẹ trong khổ thơ thứ hai hiện lên qua những từ ngữ, hình ảnh nào?

Câu 3 (1,0 điểm). Chỉ ra và nêu hiệu quả của biện pháp tu từ có trong khổ thơ thứ tư.

Câu 4 (1,0 điểm). Trong bài thơ tác giả đã bộc lộ tình cảm, cảm xúc gì về mẹ?

Câu 5 (2,0 điểm). Hồi tưởng của tác giả về thời ấu thơ bên mẹ đã gợi cho anh/chị cảm nhận như thế nào về người mẹ? (Trình bày bằng một đoạn văn khoảng 7 đến 10 dòng)

II. VIẾT (4,0 điểm)

Anh/Chị hãy viết bài văn nghị luận phân tích, đánh giá chủ đề và những nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật trong bài thơ *Ngồi buồn nhớ mẹ ta xưa* của Nguyễn Duy.

...HẾT...

Họ và tên thí sinh:..... Số báo danh:.....

Thí sinh không sử dụng tài liệu. Giám thị coi thi không giải thích gì thêm.

HƯỚNG DẪN CHẤM ĐỀ KIỂM TRA GIỮA HỌC KÌ II

MÔN NGỮ VĂN – LỚP 10

NĂM HỌC 2022 – 2023

MÃ ĐỀ 101

Phần	Câu	Nội dung	Điểm	Ghi chú
I	ĐỌC HIỂU		6.0	
	1	- Thể thơ: Thơ bảy chữ - Chủ thể trữ tình: Chủ thể xuất hiện trực tiếp/nhập vai	1.0	
	2	- Từ ngữ, hình ảnh: cỏ mọc đầy, hoa dại ngát hương, lúa, nương sắn, ao rêu, nước đục lầy.	1.0	
	3	- BPTT: So sánh: tôi với nông phu Nhân hóa: tôi thư thái - Tác dụng: Hình ảnh trở nên sinh động, gợi tả không gian quê hương thanh bình giống như người nông phu đi làm cả ngày vất vả, được trở về ngôi nhà thân yêu của mình.	1.0	
	4	- Trong bài thơ tác giả bộc lộ tình cảm da diết, thương nhớ với quê hương. Tác giả đã viết bằng cả tấm lòng yêu thiên nhiên thơ mộng và bình dị, mến yêu bằng những kỉ niệm nồng nàn nhất của mình. Kỉ niệm quê hương của tác giả cũng gợi nỗi nhớ quê hương mãnh liệt hơn.	1.0	
	5	HS viết theo cảm nhận của mình. Tuy nhiên phải đảm bảo hình thức của 1 đoạn văn và theo định hướng về chủ đề của bài thơ. - Đánh thức tình yêu và nỗi nhớ quê hương da diết - Tình yêu quê hương mãnh liệt hơn, nhớ cảnh giản dị thấm đượm nghĩa tình, nhớ cha mẹ, những người thân yêu, tình làng nghĩa xóm... - Nêu được cảm nhận, kỉ niệm và tình cảm với quê hương.	2.0	
II		VIẾT	4.0	
		<i>a. Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận</i> Mở bài nêu được vấn đề, Thân bài triển khai được vấn đề, Kết bài khái quát được vấn đề.	0.5	
		<i>b. Xác định đúng vấn đề nghị luận</i> Phân tích, đánh giá chủ đề và những nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật trong bài thơ <i>Lời con đường quê</i> của Tế Hanh.	0.5	

	<i>c. Triển khai vấn đề nghị luận</i> * Mở bài: - Giới thiệu bài thơ <i>Lời con đường quê</i> và tác giả Tế Hanh * Thân bài: - Xác định chủ đề: bài thơ nói về tình yêu quê hương của tác giả. Những lời thơ hết sức bình dị nhưng lại đọng đầy nỗi niềm thương nhớ của tác giả với quê hương của mình. - Phân tích, đánh giá chủ đề - Phân tích một số nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật và nêu tác dụng trong việc thể hiện chủ đề. + Biện pháp ẩn dụ ví nhân vật tôi với con đường nhỏ để vẽ lên cuộc hành trình. + Tác giả hòa mình vào thiên nhiên + Bức tranh thiên nhiên giản dị, gần gũi: <i>cỏ, hoa, lúa, ao</i>. Những động từ <i>bao, ôm, quanh</i> thể hiện tình cảm sâu sắc của nhân vật tôi đối với quê hương. + Thể thơ, nhịp, vần, từ ngữ, hình ảnh, biện pháp tu từ, chủ thể trữ tình,... - Thể hiện được những suy nghĩ, cảm nhận của bản thân về bài thơ. - Có lí lẽ và bằng chứng lấy từ bài thơ để phân tích. * Kết bài: - Khẳng định khái quát về chủ đề và nghệ thuật của bài thơ. - Nêu tác động hoặc cảm nhận về bài thơ.	2.5	
	<i>d. Chính tả, ngữ pháp</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp tiếng Việt.	0.25	
	<i>e. Sáng tạo</i> Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận; có cách diễn đạt mới mẻ.	0.25	

HƯỚNG DẪN CHẤM ĐỀ KIỂM TRA GIỮA HỌC KÌ II

MÔN NGỮ VĂN – LỚP 10

NĂM HỌC 2022 – 2023

MÃ ĐỀ 102

Phần	Câu	Nội dung	Điểm	Ghi chú
I	ĐỌC HIỂU		6.0	
	1	- Thể thơ lục bát - Chủ thể trữ tình: Chủ thể ẩn/chủ thể xuất hiện trực tiếp.	1.0	
	2	- Hình ảnh người mẹ trong khổ thơ thứ hai hiện lên qua những từ ngữ, hình ảnh: “nón mê, tay bí tay bầu, váy nhuộm bùn, áo nhuộm nâu, rồi ren”.	1.0	
	3	- BPTT: + Điệp ngữ/câu trúc/phép điệp: <i>Bao giờ cho tới</i> + Nhân hóa: <i>trái hồng trái bưởi đánh đu giữa rằm</i> + Liệt kê: <i>trái hồng, trái bưởi</i> + Câu hỏi tu từ - Tác dụng: nhấn mạnh, khơi gợi khao khát về kỉ niệm thời thơ ấu với những hình ảnh gần gũi, thân quen. Làm cho câu thơ trở nên sinh động hơn.	1.0	
	4	- Tình cảm của tác giả được thể hiện trong đoạn thơ: nỗi nhớ, tình yêu thiết tha, sâu nặng; sự trân trọng, biết ơn và ngợi ca về mẹ và người phụ nữ Việt Nam.	1.0	
	5	HS viết theo cảm nhận của mình. Tuy nhiên phải đảm bảo hình thức của 1 đoạn văn và theo định hướng về chủ đề của bài thơ. - Đảm bảo hình thức 1 đoạn văn - Tình mẫu tử thiêng liêng, nhớ thương, yêu mẹ. - Nêu được cảm nhận, kỉ niệm về mẹ.	2.0	
II	VIẾT		4.0	
		a. <i>Đảm bảo cấu trúc bài nghị luận</i> Mở bài nêu được vấn đề, Thân bài triển khai được vấn đề, Kết bài khái quát được vấn đề.	0.5	
		b. <i>Xác định đúng vấn đề nghị luận</i> phân tích, đánh giá chủ đề và những nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật trong bài thơ <i>Ngồi buồn nhớ mẹ ta xưa</i> của Nguyễn Duy.	0.5	

	<i>c. Triển khai vấn đề nghị luận</i> * Mở bài: - Giới thiệu đoạn thơ <i>Ngồi buồn nhớ mẹ ta xưa</i> và tác giả Nguyễn Duy. * Thân bài: - Xác định chủ đề: nỗi nhớ, lòng biết ơn sâu sắc và tình yêu thương to lớn dành cho người mẹ. - Phân tích, đánh giá chủ đề + Hình ảnh người mẹ hiền ngày xưa nghèo khổ, tần tảo và vất vả. Suốt đời mẹ sống mộc mạc và giản dị như thế. + Những lời dạy của mẹ qua lời ru. + Nỗi nhớ mẹ qua những kỉ niệm. - Phân tích một số nét đặc sắc về hình thức nghệ thuật và nêu tác dụng trong việc thể hiện chủ đề. + Tác giả khéo léo đưa ca dao vào thơ. + Hình thức nghệ thuật thơ lục bát: + Điệp ngữ “bao giờ cho tới” đã làm sống lại bao nhiêu kỉ niệm đẹp. + BPTT nhân hóa “trái hồng trái bưởi đánh đu” + Câu hỏi tu từ làm cho vần thơ trở nên thiết tha. + Thể thơ, nhịp, vần, từ ngữ, hình ảnh, chủ thể trữ tình,... - Thể hiện được những suy nghĩ, cảm nhận của bản thân về bài thơ. - Có lí lẽ và bằng chứng lấy từ bài thơ để phân tích. *Kết bài: - Khẳng định khái quát về chủ đề và nghệ thuật của bài thơ. - Nêu tác động hoặc cảm nhận về bài thơ.	2.5	
	<i>d. Chính tả, ngữ pháp</i> Đảm bảo chuẩn chính tả, ngữ pháp tiếng Việt.	0.25	
	<i>e. Sáng tạo</i> Thể hiện suy nghĩ sâu sắc về vấn đề nghị luận; có cách diễn đạt mới mẻ.	0.25	